

Nem szeretnék fiatal lenni

Idősödő írók olthatatlan szenvedélye, hogy eltalálják: mi lesz a jövőben. A jövő az az idő, amelyik csak a fejünkben van, tehát nem létezik. Mivel a dolgok haladása lassú, és soha nem úgy történnek, ahogyan a jelenből, bizakodva vagy szorongva, látni szeretnénk, jó nagyot kell előre gondolni, hogy amikor az idő odáig ér, az olvasó ne érezze becsapva magát. Az írók tudják, hogy a jövő is a jelen, tehát felelőségük csekély. Az olvasók többsége pedig a jelentől fél, hiába állítja, hogy a jövő miatt aggódik. A „mi lesz velünk” szorongása egészséges embereknél abból fakad, ami MOST történik velünk. George Orwell 1949-ben 35 évet adott Angliának, hogy 1984-ben náluk is diktatúra keletkezzen, gondolatrendőrséggel, „big brother”-rel. Erre ennyi idő ott kevésnek bizonyult. Esther Vilar 1980-ban 20 évet gondolt előre, amikor megírta a fiatalok uralma elleni manifesztumát. Egy évvel később a felháborodás újabb könyv kiadására készítette *Bitte keinen Mozart* (Kérem, csak semmi Mozart) címmel.

Ez utóbbival kezdem. A gunyoros könyvecske szerint 2002-ben „kisebb krízis” alakult ki az Egyesült Világon (értsd alatta: Föld), mert Dél-Amerikában minden huszadik embernek nem volt munkája. Az Egyesült Világ válságülésén a százéves öregségi miniszter asszony szólalt fel, és azt állította, hogy az orvostudomány okozta a zavart. Korábban – állította a zöld hajú miniszter asszony – az emberek hatvanévesen nyugdíjba mentek, és átlagosan 65 évesen meghaltak. Most azonban még nyolcvanig élnek, tehát húsz évig unatkoznak, ténferegnek a városokban, és üldögélnek a parkok padjain, nyugdíjra várva. A platinaszőke ifjúsági miniszterek azt állították, hogy a munkanélküliséget a számítógépek idézték elő. A tanítóprogramok olyan jók lettek, hogy feleslegessé tették a tanárokat, ezért el kellett őket bocsátani. A kormány remélte, hogy a problémák maguktól megoldódnak, a helyzet azonban tovább romlott. A második válságülés idején már minden tizedik ember volt munkanél-

küli (figyeljék, ez 2002-re szóló prognózis!). Ekkor a külügyminiszter háborút javasolt. Háború alatt ugyanis mindig nő a foglalkoztatottság. Fegyver kell, ruházat, kórház és ápolószemélyzet stb. Mellesleg a munkanélküliekből katonák lehetnek, és az – mint tudjuk – életveszélyes. Ezt elvetették. Igaz, nem is volt háborús ok, a szomszédok nem voltak ellenségesek (közös folyókat nem rekesztett el senki, nem volt vízhiány és terrorizmus, nem kerültek napvilágra történelmi bűnök, vallási vagy faji ellentétek).

A mese ezután swifti fordulatot vesz. Egy képzeletbeli planétán, ahova a miniszterek tanulmányútra repültek, 40 évben állapították meg a nyugdíjkorhatárt. Az „öregeket” idősök otthonába, szórakoztató és kultúrcentrumokba zárták, gondoskodtak az utaztatásukról és a látszattevékenységüket is biztosították. Az eredmény az lett, hogy az öregek, akik megutálták a munkanélküliséget (és a hatalomfosztást), hadat üzentek a fiataloknak. Egyrészt sokkal többen lettek, mint ők (ezzel számolhatunk a valóságban mi is, bolygónkon a fiatalok, akárhogy igyekeznek, nem tudják túlszaporodni az öregeket). Ezen kívül az öregeknek, mondja az író, több eszük volt, mint az eltartóiknak. Az öregek hadat üzentek, csapataik a fővárost fenyegették, ekkor az ifjú külügyminiszter a következő tévébeszédet intézte a harcra kész sereghez: „Nagyrabecsült idősebb honfitársaim! Az aranykor generációjának csodálatra méltó férfiai! Bizonyára megértitek, hogy a fiatalságunknak meg kell adni végre a lehetőséget. Hagytunk volna benneteket az utcán üldögélni, ahol kábítószerekké és bűnözőkké válnátok volna? Különben is, elég régen panaszkodtok ránk! Hagyjátok végre egyszer már a dolgokat jó irányba menni. Nyugodjatok meg! Élvezzétek az életet! Istenemre, megszolgáltátok többszörösen!”

Az „öregek” azonban hajthatatlanok maradtak, és győztek. Mivel más nem jutott eszükbe, a 40 év alattiakat küldték nyugdíjba, ... és akkor hirtelen megfordult minden a világon. A

REKLÁM

fiatalok elkezdtek öregíteni magukat. Ránco-
kat festettek az arcukra, tablettákat szedtek,
amely korai őszülést okozott. A bókók is meg-
változtak. A fiatalság dicsérete helyett a negy-
ven év alattiak is ilyeneket mondtak egymás-
nak: „Gyönyörűek a ráncaid! Hogyan tudtál
ilyen gyorsan, ilyen szépre öregedni?”

„Elegünk van!” – fakad ki az *ALT* című
könyvben a negyven évnél idősebb hölgyíró-
lázadó. Elegünk van az undok hazugságaitok-
ból, az ilyenekből: „Úgy jár az esze, mint egy
fiatalnak...”; „Fut, akár egy tinédzser...”;
„Hetven volna... valóban? Tíz évet nyugodtan
letagadhatna!”; „Tényleg? A hölgy a lánya?
Nahát..., azt hittem, hogy a húga...” ... és er-
re az öregek táborának kommentárja: „Mond-
játok! Hogy a fenébe’ jut eszetekbe, hogy az
ilyen baromság bennünket szórakoztat? Mi
egyáltalán nem akarunk úgy gondolkodni,
ahogyan Ti, mi úgy gondolkodunk, ahogy ne-
künk jól esik, mi nem akarunk úgy futni, aho-
gyan ti rohantok, csak olyan sebesen, ahogy
nekünk megfelel, és nem akarunk fiatalabb-
nak látszani, az úgy sem véd a halál ellen... és
az a hölgy a lányunk, kérem szépen, mi csinál-
tuk, szándékosan magunknak. Attól tartok,
hogy Ti, ezekkel a nyalakodásokkal azt akarjá-
tok kifejezni, hogy az ifjúság ÉRTÉK, és az
öregség ÉRTÉKTELEN. ...és ez nem igaz. Az
öregség az öregség, és önmagában érték.”

Azután jönnek a vádak, az éles szembeállít-
ás, kendőzetlen bevallása annak, hogy igenis
van generációs harc, és annál élesebb, minél
nehezebben megy az állam vezetőinek az
egyensúlyozás a humánium tettetése és a pénz
hatalma között. Ugyanis, valahogyan ezt a sok
öregét mégiscsak el kell tartani. „Elegünk van
abból – mondja az öregek kórusa –, hogy ál-
landóan tapsikoljunk nektek. Abból is, hogy a
felesleges közönséget játsszuk. ...ha ez így
megy tovább, akkor bárkiben az a benyomás
keletkezhet, hogy a fiatal a felelősségteljes szin-
onimája, az öreg pedig a felelőtlené. Ez nem
igaz, és számunkra veszélyes. Számunkra pél-
dával rendkívül veszélyes, ha a nyaktörő gaz-
dasági terveitek megvalósításában veletek
együttműködünk. Ugyanis ti egyre gyorsabb
növekedést kívántok, hogy folytonosan maga-
sabb bérek kifizetését érétek el, azért, hogy
ezeket a béreket azonnal be kelljen forgatni, és
a gyors növekedésből származó produktumot
kiárúsítani, tehát valami büzlik a gazdál-

kodásokban. Mert ti csak akkor érzitek,
hogy éltek, ha egyre több autót gyártotok,
amelyek aztán a kipufogógázokkal és zajjal
lakhatatlanná teszik a városainkat, és a folya-
matosan növekvő energiaszükséglettel egyre
többeket taszítanak függésbe, tehát valami ve-
letek nincsen rendben.”

Itt lehetne ellenvetni, hogy igen, de fiatalko-
rában minden mostani öreg ugyanezt csinálta,
elhasználta a Föld számára hozzáférhető ado-
mányait, ezt haladásnak és fejlődésnek hívta.
Lehet, hogy a mostani fiatalok a felfokozott
igények miatt kártékonyabbak, mint a generá-
cióval korábbiak? A könyv szerint lehet.

„Semmi hatalmatok nincs – mondhatja az if-
júsággal az öregeknek a mérges író. – Sem-
mit nem tudtok elérni, ugyanis semmit nem
tudtok megakadályozni. Mivel munkátok
nincs, még sztrájkjal sem tudtok senkit meg-
zsarolni. ...ha bármi csekélységen változtatni
akarnátok, abban is egyedül csak a mi jó szán-
dékunkra számíhattok.” Az író négy
lehetőséget vázol föl annak bizonyítására,
hogy a nyugdíjasoknak mégis van hatalmuk:
1. A fogyasztók hatalma. Tegyük föl, hogy va-
lamilyik újság az öregeknek nem tetszik, és
ezért elérik, hogy ne vegyék meg. Ettől az új-
ság tönkremegy. Ha az öregek elhatározzák,
hogy nekik jó, ahogyan kinéznek, és nem
akarják magukat fiatalítani, akkor nem vásá-
rolnak többet kozmetikai szereket. 2. A idő. Az
öregeknek nagyon sok idejük van. Mindenféle
társaságokat alapíthatnak, politikai pártokba
léphetnek, szociális tevékenységet úzhatnak,
tehát szőhetik szívósan a hatalmi hálót. 3. A
választók hatalma. A nyolcvanas években a
nyugati országokban a szavazatra jogosultak
37%-a volt hatvan év felett. Mostanra talán
még több, és a várható élettartam is fokoza-
tosan növekszik. 40–45%-nyi szavazattal az öre-
gek, ha összefognak, bármikor elő tudnak
idézni politikai fordulatot. 4. Az öregek az
örökgyógyók. Tőlük függ, hogy vagyonukat ki-
re hagyják, és miért. ...és ha van vagyonuk,
akkor elvileg az első három hatalmi rendszer
felépítésére is fordíthatják, például ellenreklá-
mok finanszírozásával.

Érdekes, hogy az írónek nem jutott eszébe
az ötödik lehetőség. Az, hogy az öregek általá-
ban betegek. Ezért a legnagyobb gyógyszerfo-
gyasztók, és ezzel segítik az „egészségipar-
ban” (ezt így a fiatalok mondják) a foglalkoz-

tatást, és duzzasztják a gyógyszergyárak bevételeit, amelyeket az államok alaposan megadóztatnak. Tehát, saját betegségükkel sokaknak hasznot hajtanak. Két dolog fontos, mondta nekem egy magánosításra váró menedzser: Legyen beteg, és legyen gyógyszer. Generációs harc mindig volt, van, és jó, ha van. Ebben harcban ugyanis az ifjúság idejekorán megöregszik. Minél élesebb a szembenállás a fiatalok és öregek között, annál élesebb lesz a harc a fiatal hatalombirtokosok táborában, belül. Újabb eszméket ugyanis nem lehet kitalálni, és a harc módszerei is régiiek, és ha már ellesték, akkor alkalmazni kell őket. Az öregek soha nem irigylik a fiatalokat, ez rendszerint fordítva történik. Tanulni azonban senki nem akar.

Ennek bizonyítására írom le két hajdani professzorom beszélgetését, amit egy tudományos kutatás eredményének bemutatása váltott ki. A tanulás materiális jellegét bizonyítandó, egy munkacsoport planáriákkal kísérletezett. Tudnivaló, hogy ezek a férgek, ha kettévágják őket, lassan kinövesztik a hiányzó oldalukat. Az állatkákat vizes kádban hanggal jelzett áramütések érték, ha a fekete felületen tartozkodtak, ami megszűnt, ha a fehér felületre úsztak át. Lassan megtanulták, hogy a fényjelzésre a fehér felület fölé kell úszni, akkor a kellemetlenség elmarad. Ezután ketté-

vágták a kiképzett laposkákat. Megvárták, amíg kinő a másik felük, és visszatették őket a kádba. A regeneráltak is igen jól teljesítettek. A betanítottak másik felét megették tanulatlan férgekkel. És csoda történt (állítólag): A nem trenírozott férgek, akik megették a képzettek felét, sokkal gyorsabban megtanulták a menekülési útvonalat, ha jött a fény. Kvázi: megették a tudást!

„Te, kedves K. – mondta professzor H. az elnöki asztalnál a társelnöknek –, ...hallod ezt? ...hát ez szörnyű! Gondold el, ha ez igaz, akkor a fiatal munkatársaink minket megölnék, és megeszik az agyunkat.” Professzor K. odafordult az elnöktárhoz, és kissé rezignáltan a fülébe súgta: „Igen tisztelt tanártársam, ezek bennünket hülyének tartanak. Dehogy is fognak bántani... ezek egymás agyát fogják felzabálni.”

Nem mondom, hogy úgy legyen, mert így van. És amíg így van, addig az öregek viszonylag biztonságban vannak. Veszélybe akkor kerülnének, ha sikerülne megfiatalodniuk. Erre azonban az esélyük elenyésző. Ami pedig Vilar jóslatait illeti, azok teljesezésére még néhány évet várni kell. ...vagy nem kell várni? Emlékeznek minden idők legjobb magyar humoristájára? Feltámadunk! vagy: Fel! Támadunk!?

DR. SZIRMAI IMRE

Nagy halottak 2007-ben

2007 folyamán több számomra fontos nagy személyiség, kiváló művészegyéniség távozott az élők sorából. A haláluk utáni napokban sok összefoglaló jelent meg életükről, jelentőségükről. Én most csak néhány elemző gondolatot, személyes emléket, belső érzés diktálta véleményt szeretnék felvillantani ebben a kis írásban. Fiatalabb korunkban egy találkozás, egy virtuális találkozás, egy mű megismerésénél bekövetkező szinte találkozási élmény élethosszig tartó hatással, ikonként épülhet be szellemi architektúránkba, vagy lehet belső

múzeumunk féltett terme. A meghaltak közül hárman különösen sokat jelentettek nekem évtizedeken át, róluk emlékezem meg.

Ingmar Bergman gondolatok által borzongató, a lélek mélyébe ásó filmjei végigkísérték az elmúlt 40 évben filmhez kötődő érdeklődésem útját a *Naplementétől* a *Sarabandig*. Az emberek istenhitének kételyeit, az emberek közti valódi lelki kapcsolatok feloldhatatlan belső gátjait az én belső életutam hullámaival párhuzamosan jelenítette meg és helyezte mitikus dimenzióba. A nagyszerű és mindig azo-